

Державна служба статистики України
Головне управління статистики у Черкаській області

Довкілля Черкащини за 2017 рік

Статистичний збірник

Черкаси - 2018

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ У ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

За редакцією **В.П. Приймак**

Відповідальна за випуск **Л.Є.Бойко**

У статистичному збірнику «Довкілля Черкащини за 2017 рік» наведені дані про наявні природні ресурси та стан навколишнього середовища Черкаської області за 2017р. та в порівнянні з іншими роками і міжрегіональні порівняння в динаміці за 2005–2017 рр.

Збірник підготовлений відділом обробки даних статистики сільського господарства та навколишнього середовища.

При підготовці збірника використані дані галузі статистики сільського господарства, статистики населення, промисловості та енергетики, матеріали Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Управління екології та природних ресурсів Черкаської обласної державної адміністрації, регіонального управління водних ресурсів в Черкаській області.

Розрахований на широке коло користувачів.

Вих. 07-20/ 3326-18 від 30.10.2018р.

Головне управління статистики у Черкаській області

- адреса: 18001, м. Черкаси, вул. О.Дашковича, 39
- телефон: (0472) 36-16-75, факс (0472) 33-89-75
- E-mail: gustat@ck.ukrstat.gov.ua
- Веб-сайт: www.ck.ukrstat.gov.ua

Розповсюдження статистичних видань:

(0472) 33-89-59

© Головне управління статистики у Черкаській області, 2018

Без спеціального дозволу Головного управління статистики у Черкаській області не дозволяється з комерційною метою перекладати, поширювати, копіювати публікацію повністю або частково.

ПЕРЕДМОВА

У статистичному збірнику “Довкілля Черкащини за 2017 рік” наведена інформація, яка характеризує техногенне навантаження на навколишнє природне середовище, зокрема, надходження забруднюючих речовин у повітря від стаціонарних джерел забруднення, скидання зворотних вод у водні об'єкти, наявність, утворення та розміщення відходів, а також використання водних і земельних ресурсів, наведені основні географічні та демографічні характеристики області. Статистичні дані щодо земельних, водних, рослинних, тваринних ресурсів характеризують їх стан, наявність, особливості та обсяги користування.

Широка система економічних та екологічних показників відображає ведення мисливського господарства, наявність диких тварин та заходи, що сприяють збереженню природного різноманіття флори і фауни. Лісове господарство області характеризується системою економічних показників, які висвітлюють діяльність цієї галузі. Це, зокрема, обсяги продукції, робіт та послуг лісового господарства, заготівля деревини, проведення лісокультурних та лісозахисних робіт, охорона лісу від шкідників, пожеж тощо.

Окремі розділи збірника висвітлюють економічний механізм природокористування, який у останні роки набув стрімкого розвитку. Серед них – екологічні збори за забруднення повітря, водних та земельних ресурсів, витрати на капітальний ремонт основних природоохоронних фондів, поточні витрати на виконання природоохоронних заходів тощо.

Основна частина представленої інформації базується на статистичних даних відділу обробки даних статистики сільського господарства та навколишнього середовища. Однак, з метою більш повного розкриття екологічної ситуації, в збірнику вміщуються адміністративні дані Управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації, регіонального управління водних ресурсів, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру.

Статистична інформація подається як за 2017р., так і в динаміці за ряд років, загалом по області в розрізі районів, видів діяльності тощо. Аналітичний та табличний матеріали доповнюються графіками та діаграмами, методологічними поясненнями. Вартісні показники наведені в фактичних цінах. Сума складових та підсумкові дані по рядках у окремих таблицях можуть мати незначні розбіжності за рахунок округлення. Деякі показники попередніх періодів можуть бути уточнені.

Головне управління статистики у Черкаській області

СКОРОЧЕННЯ У ЗБІРНИКУ

% – відсоток
тис. – тисяча
млн. – мільйон
м – метр
га – гектар
кг – кілограм
ц – центнер
т – тонна
л – літр
шт. – штука
р. – рік
грн. – гривня
од. – одиниць
км² – квадратний кілометр
м³ – кубічний метр
ткм – тонно-кілометр
ГДК – гранично допустимі концентрації

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

Тире (–)	– явищ не було.
Три крапки (...)	– відомості відсутні.
Нуль (0; 0,0)	– явища відбулися, але у вимірах, менших за ті, що можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами.
Символ (х)	– заповнення рубрики за характером побудови таблиці не має сенсу або недоцільне.
"у тому числі", "з них"	– наведено не всі доданки загальної суми.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Скорочення у збірнику.....	4
Умовні позначення.....	4
Введення.....	13
I. ОСНОВНІ ГЕОГРАФІЧНІ ТА ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОБЛАСТІ	15
Географічна характеристика області	17
1.1. Чисельність населення по містах та районах області в 2017 році	18
II. ОХОРОНА АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ	19
Використання палива.....	21
2.1. Використання газу природного.....	21
2.2. Використання бензину моторного.....	22
2.3. Використання газойлів (палива дизельного).....	23
2.4. Використання мазутів паливних важких.....	24
2.5. Використання дров для опалення.....	25
Охорона атмосферного повітря.....	26
2.6. Викиди забруднюючих речовин та парникових газів у атмосферне повітря	27
2.7. Індекси обсягу продукції промисловості та викидів забруд- нюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення (графік)	28
2.8. Структура викидів забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення в 2017 році (діаграма)	28
2.9. Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по містах та районах області	29
2.10. Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на одну особу по містах та районах області.....	30
2.11. Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у розрахунку на квадратний кілометр по містах та районах області.....	31
2.12. Викиди сажі у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами.....	32

2.13.	Викиди діоксиду сірки у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами...	33
2.14.	Викиди діоксиду азоту у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами...	34
2.15.	Викиди оксиду вуглецю у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами....	35
2.16.	Викиди неметанових летких органічних сполук у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами.....	36
2.17.	Викиди метану у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами.....	37
2.18.	Викиди діоксиду вуглецю у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за містами та районами...	38
2.19.	Обсяги викидів забруднюючих речовин у атмосферу від стаціонарних джерел забруднення в розрізі виробничих та технологічних процесів технологічного устаткування (установок) у 2017 році	39
2.20.	Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферу від стаціонарних джерел забруднення за видами економічної діяльності у 2017 році	41
2.21.	Впровадження повітроохоронних заходів у 2017 році	42
2.22.	Впровадження повітроохоронних заходів у атмосферу по містах та районах області в 2017 році	42

ІІІ. ОХОРОНА ТА ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ 43

3.1.	Основні характеристики використання і відведення води по області.....	46
3.2.	Скиди окремих забруднюючих речовин у поверх-неві водні об'єкти по містах та районах області в 2017 році...	47
3.3.	Використання та відведення свіжої води підприємствами окремих галузей економіки в 2017 році	48
3.4.	Забір, використання та відведення води по окремих річках області у 2017 році	48
3.5.	Забір води із природних водних об'єктів по містах та районах області	49
3.6.	Забір води із природних водних об'єктів для використання в розрахунку на одну особу по містах та районах області.....	50
3.7.	Використання свіжої води по містах та районах області	51
3.8.	Використання свіжої води на господарсько-питні потреби по містах та районах області.....	52

3.9.	Використання свіжої води на виробничі потреби по містах та районах області	53
3.10.	Використання води на сільськогосподарські потреби по містах та районах області	54
3.11.	Економія забору води за рахунок оборотного та послідовного водопостачання по містах та районах області	55
3.12.	Частка оборотної та послідовно використаної води в загальному обсязі використання води на виробничі потреби по містах та районах області	56
3.13.	Загальне водовідведення по містах та районах області.....	57
3.14.	Водовідведення у поверхневі водні об'єкти по містах та районах області	58
3.15.	Скидання нормативно-очищених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти по містах та районах області	59
3.16.	Скидання забруднених зворотних вод без очищення у поверхневі водні об'єкти по містах та районах області	59
3.17.	Скидання недостатньо очищених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти по містах та районах області	59
3.18.	Скидання нормативно чистих вод без очищення по містах та районах області	60
3.19.	Кількість підприємств, які скидали зворотні води в поверхневі водні об'єкти по містах та районах області	61
3.20.	Потужність очисних споруд по містах та районах області ...	62

IV. ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ ТА ЇХ ОХОРОНА 63

4.1.	Наявність земель та їх розподіл.....	67
4.2.	Внесення мінеральних і органічних добрив в сільськогосподарських підприємствах області.....	67
4.3.	Посівні площі культур сільськогосподарських.....	68
4.4.	Внесення мінеральних добрив на 1 га посівів (графік)	69
4.5.	Внесення органічних добрив на 1 га посівів (графік)	69
4.6.	Внесення мінеральних і органічних добрив сільськогосподарськими підприємствами на 1 га посівної площі.....	69
4.7.	Проведення вапнування ґрунтів.....	69
4.8.	Внесення мінеральних і органічних добрив у розрахунку на 1 га посівної площі по містах та районах області за 2017 рік ..	70

V. ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА 71

5.1.	Захворюваність на злоякісні новоутворення	74
------	---	----

5.2.	Захворюваність на активний туберкульоз.....	74
5.3.	Захворюваність за класами хвороб.....	75
VI. ОХОРОНА ТА ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ		77
6.1.	Основні показники ведення лісового господарства	82
6.2.	Лісовідновлення на землях лісового фонду (графік).....	83
6.3.	Проведено лісових культур у вкриті лісом землі (графік)	83
6.4.	Обсяг продукції (робіт, послуг) лісового господарства по районах області	83
6.5.	Заготівля ліквідної деревини за категоріями технічної придатності (графік).....	84
6.6.	Заготівля деревини за всіма господарствами в 2017 році (структура).....	84
6.7.	Заготівля деревини від фактичної рубки в 2017 році.....	85
6.8.	Площа фактичної рубки лісу по районах області в 2017 році..	86
6.9.	Рубки формування і оздоровлення лісів та інших заходів по районах області	87
6.10.	Заготівля деревини по районах області в 2017 році	88
6.11.	Заготівля ліквідної деревини по районах області у 2017 році.	89
6.12.	Заготівля ліквідної деревини за категоріями технічної при- датності лісокористувачами по районах області в 2017 році	90
6.13.	Заготівля ліквідної деревини від фактичної рубки по районах області	91
6.14.	Відтворення на землях лісового фонду по районах області за 2017 рік.....	92
6.15.	Садіння та висівання лісу (графік)	92
6.16.	Проведення лісозахисних робіт.....	93
6.17.	Структура загинувших лісових насаджень.....	93
6.18.	Причини загибелі лісових насаджень по районах області в 2017 році.....	94
6.19.	Наявність осередків шкідників і хвороб лісу	94

VII. ЗАПОВІДНІ ЗОНИ ТА МИСЛИВСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО	95
7.1. Окремі показники ведення мисливського господарства.....	100
7.2. Чисельність мисливських тварин.....	101
7.3. Чисельність копитних (графік).....	102
7.4. Добуто мисливських тварин.....	102
VIII. ВІДХОДИ ТА ПОВОДЖЕННЯ З НИМИ	103
8.1. Основні показники утворення та поводження з відходами	107
8.2. Поводження з відходами I-III класів (графік).....	108
8.3. Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів за класами небезпеки.....	108
8.4. Утворення відходів на підприємствах області за класами небезпеки	108
8.5. Утворення та поводження з відходами за категоріями матеріалів у 2017 році.....	109
8.6. Основні показники поводження з відходами за групами відходів у 2017 році	110
8.7. Поводження з побутовими та подібними відходами по містах та районах області в 2017 році.....	111
8.8. Утворення відходів за видами економічної діяльності підприємств і у домогосподарствах у 2017 році.....	112
8.9. Утворення відходів на підприємствах по містах та районах області	113
8.10. Утворення відходів в розрахунку на одну особу по містах та районах області	114
8.11. Утворення відходів в розрахунку на один квадратний кілометр по містах та районах області	115
8.12. Утворення відходів за класами небезпеки за містами та районами у 2017 році	116
8.13. Передано відходів іншим підприємствам по містах та районах області	117
8.14. Утилізовано, оброблено (перероблено) відходів по містах та районах області	118

8.15.	Спалено відходів по містах та районах області	119
8.16.	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів на кінець року	120
8.17.	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів у розрахунку на один квадратний кілометр по містах та районах області	121
8.18.	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів у розрахунку на одну особу по містах та районах області	122
8.19.	Рух відходів I класу небезпеки по містах та районах області в 2017 році.....	123
8.20.	Рух відходів II класу небезпеки по містах та районах області в 2017 році.....	125
8.21.	Рух відходів III класу небезпеки по містах та районах області в 2017 році	127

ІХ. ВИТРАТИ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ЕКОЛОГІЧНІ ПЛАТЕЖІ 129

9.1.	Капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища	133
9.2.	Структура капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища за напрямками	133
9.3.	Структура поточних витрат на охорону навколишнього природного середовища за напрямками	133
9.4.	Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища за джерелами фінансування у 2017 році.....	134
9.5.	Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища за напрямками у 2017 році	135
9.6.	Капітальні інвестиції та поточні витрати підприємств, організацій, установ на охорону та раціональне використання природних ресурсів за джерелами фінансування по містах та районах області в 2017 році	136

9.7.	Капітальні інвестиції підприємств, організацій, установ на охорону та раціональне використання природних ресурсів за джерелами фінансування по містах та районах області в 2017 році	137
9.8.	Поточні витрати підприємств, організацій, установ на охорону та раціональне використання природних ресурсів за джерелами фінансування по містах та районах області в 2017 році	138
9.9.	Екологічні збори та поточні витрати на охорону природи.....	139
9.10.	Екологічні платежі, пред'явлені підприємствам, організаціям, установам за забруднення навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності в 2017 році.....	141
9.11.	Екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами за забруднення навколишнього природного середовища за видами економічної діяльності в 2017 році	142
9.12.	Екологічні платежі, пред'явлені підприємствами, організаціями, установами за забруднення навколишнього природного середовища по містах та районах області в 2017 році...	143
9.13.	Екологічні платежі, фактично сплачені підприємствами, організаціями, установами за забруднення навколишнього природного середовища по містах та районах області в 2017 році.....	144
9.14.	Надходження та витрати коштів на всі види витрат у всіх секторах по містах та районах області в 2017 році.....	145
X. МІЖРЕГІОНАЛЬНІ ПОРІВНЯННЯ		146
10.1	Використання свіжої води за регіонами.....	147
10.2.	Обсяг оборотної та послідовно (повторно) використаної води за регіонами.....	148
10.3.	Скидання забруднених зворотних вод у природні поверхневі водні об'єкти за регіонами.....	149
10.4.	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по регіонах у 2017 році ..	150
10.5.	Утворення відходів за регіонами.....	151
10.6.	Наявність відходів за регіонами	152
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЯСНЕННЯ		153

ВВЕДЕННЯ

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини є основною метою сталого розвитку Черкащини.

Розвиток промисловості, транспорту та сільського господарства, залучення до господарського обороту все більшої кількості природних ресурсів підвищують рівень антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище.

Основні показники техногенного навантаження на навколишнє природне середовище у 2000 – 2017 роках

	2000	2005	2010	2013	2014	2015	2016 ¹	2017 ¹
Викиди забруднюючих речовин у повітря ² , тис.т	93,1	95,5	138,6	150,0	136,6	120,3
Викиди діоксиду вуглецю ³ , тис.т	...	3398,3	4211,5	3787,3	3633,1	3524,6
Скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, млн.куб.м	22	23	11	8	5	6	7	5
Утворення відходів I-IV класів небезпеки ⁴ , тис.т	1526,7	1029,8	1041,2	1179,2	1219,2	1295,1
у тому числі I-III класів небезпеки	3,0	8,2	7,1	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6
Частка відходів, видалених у спеціально відведені місця чи об'єкти у загальному обсязі утворених відходів, %	0,5	0,8	16,6	20,3	25,2	18,0	20,8	20,7
Витрати на охорону навколишнього природного середовища, млн.грн.	29,3	74,6	98,1	185,6	223,5	260,3	266,4	276,6

¹З 2016р. розрахунки щодо обсягів викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел забруднення не передбачено планом держаних статистичних спостережень.

²У 2000 – 2005рр. відображені викиди від стаціонарних джерел забруднення та автотранспорту, з 2010р. – від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

³ У 2005р. відображені викиди від стаціонарних джерел забруднення, з 2010р. – від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

⁴ До 2010р. від економічної діяльності підприємств та організацій, з 2012р. з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

Важливою складовою статистики довкілля є державні статистичні спостереження за охороною атмосферного повітря, які включають облік викидів забруднюючих речовин та парникових газів від стаціонарних джерел забруднення підприємств області.

У державному статистичному спостереженні за поводженням з відходами з 2005р. враховувалися відходи I-III класів небезпеки, з 2010р. враховуються відходи I-IV класів.

Це державне статистичне спостереження за утворенням та поводженням з відходами проводиться за значно оновленою системою показників, з використанням чинного Державного класифікатора відходів та доопрацьованого переліку груп відходів за небезпечними складниками.

Місця накопичення відходів на територіях деяких підприємств не відповідають вимогам санітарно-технічних норм і правил. Залишається проблемним питання утримання та ведення господарства в захисних лісонасадженнях, мають місце незаконні рубки дерев.

На сьогодні більшої актуальності набуває створення допоміжних екологічних рахунків, які, зокрема, включають рахунки природних ресурсів (водні, лісові, земельні та інші), рахунки надходження в повітря забруднювальних речовин, утворення відходів, витрати на охорону навколишнього природного середовища.

З урахуванням методологічних підходів, було удосконалено існуюче державне статистичне спостереження за витратами на охорону навколишнього природного середовища (ф.№1-екологічні витрати). Зокрема, в формі було розширено перелік статистичних показників щодо природоохоронної діяльності, а безпосередньо статистичний облік витрат на охорону навколишнього природного середовища в 2007р. вперше проводився за Класифікацією напрямків природоохоронної діяльності і витрат (СЕРА), яка використовується в європейській практиці. Це дозволило отримати узагальнені та деталізовані за напрямками природоохоронних заходів дані про капітальні інвестиції та поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища, а також деякі інші показники, необхідні для побудови допоміжних екологічних рахунків.